

Teatterin maailmasta nauttiva Merja Koivaara:

Miksi en jakaisi sitä, mitä haluan antaa?

Merja Ryhtä

MERJA Koivaara esiintymisen on kivaa. Mutta vielä enemmän hän pitää tunteiden herättämisestä muissa; siitä että saa yleisön nauramaan ja itkemään. Että katsojan sisuksissa tapahtuu jotain liikehdintää.

– Teatteri on todella laaja. Se on koko maailma, uskoo Merja Koivaara, joka on näytellyt ja ohjannut.

Harrastajateatterissa pääsee näyttämään, ohjaamaan, tekemään lavasteita, käsiohjelmaa, ideoimaan rekvisiittaa, valmistamaan pukuja, hoitamaan puffettia ja niin edelleen.

– Kaikkea mitä käsillä ja päällään pystyy tekemään. Teatterin kautta olen oppinut käyttämään akkuporakonetta.

Näyttelemisen on antanut rohkeutta.

– Voi kävellä tanssilattian läpi, vaikka kaikki katsovat. Rohkea ihminen on sellainen, joka tekee, vaikka pelkää. Hän ei ajattele, mitä muut ajattelevat minusta.

Koivaara sanoo, että näytellessä ja harjoitellessa oppii tuntemaan itseään ja ohjaajana näkemään ihmismielen kirjon.

LAPSENA hän oli ujo ja hiljainen. Jalat tutasivat, kun piti sanoa jotain julkisesti. Häntä pelotti esiintyä toisten edessä.

– Silti olin koulun juhlissa näytelmissä ja tanssiesityksissä.

– Muistan kun alakoulussa harjoittelimme koulukaverin kanssa välitunnilla *Nukkeäitejä*-pionoinnäytelmää. Opettaja seurasi meitä ja hymyili. Juttelimme, mitkä nuket otetaan näytelmään. Toisella oli kädessä rautasaran ja toisella laudanpätkä. Mutta sellaista se oli ennen ja nyt: tehdään näytelmää siitä, mitä on.

Oppikoulun ekalla luokalla hän katseli neljäsluokkalaisten heille esittämää *Pieni merenneito*-näytelmää.

– Tykkäsin siitä. Ne olivat niin kauniita. Olisin katsellut vaikka kuinka kauan. Ihailin: "Voi, kun ne uskaltaa."

Haltiissaan hän oli, kun he lukiosta kävivät katsomassa Tampereella *Hairmusikaalin* 1960-luvun lopulla.

– Se oli räjähtävä kokemus. Siellä ne lavalla pössäyttelivät ja olivat alasti. Musiikki oli niin mahtavaa. Silloin jysähti palo teatteriin.

TULI kaikkea väliin: koulua, partiota, töitä, perhe ja lapset, muita harrastuksia, kuten radioamatööriys, veneily ja SPR.

– Minä haaveilin nuorena, että saisin vierelleni

Merja Koivaara nauttii, kun saa yleisön nauramaan ja itkemään; että katsojan sisuksissa tapahtuu jotain.

Merja Koivaara juhli 30-vuotista teatterielämänsä Havuharjulla viime viikonvaihteessa. Hän on kerännyt leikekirjoihin juttuja, kuvia, arvosteluja ja käsiohjelmaa produktioista, joissa on ollut mukana. Häneen itseensä vaikutti eniten rooli Puhdistuksen Aliidena.

Tohvelisankarin Rouvan esitykset alkavat

Someron Tupakanäyttämön tämän kesän näytelmä **Maria Jotunin Tohvelisankarin Rouva** saa ensi-iltansa Havuharjulla sunnuntaina 18.6. Esityksiä on kesäkuussa neljä, heinäkuussa kaksi ja elokuussa neljä.

Somerolla nähdään **Sakari Hokkasen** tekemä sovitus ja **Jarmo Hämerannan** ohjaama esitys.

Huvinäytelmässä nautetaan vallan ja rahanhimolle, sotketaan rakkautta ja oman edun tavoittelua. Syntyä suhdessoppa.

rin, niin "vaivuin koomaan" ja jos oikein, niin virkistyin. Kouluttajat sanoivat, että minä näyttelijän teatteri onkaan menettänyt. Ajattelin, että olisinkin hyvä näyttelijä. Mää muuten menen teatteriin.

Oli vuosi 1993, kun hän päätti antaa halulleen vallan.

– Halusin näyttämään niin kovasti. Ajattelin, että ensin on hyvä mennä kesäteatteriin. Menen Someron Tupakanäyttämöön harjoittelemaan, että sitten voi koella oikeaa näyttämöä. Soin **Kurkikankaan Pekalle**, joka ohjasi kesän näytelmää, että voinko tulla.

Merja Koivaara sai Maija Punnitun roolin **Maiju Lassilan** kirjoittamasta näytelmästä *Liikaviisas*.

– Minulla oli siinä 27 repliikkiä. Yhdessä sain miehelleni: "No, etkös sinä saa niitä vaatteita päällesi."

Sitä kesää ennen Koivaara ei ollut tiennyt, mitä kaikkea harrastajateatteri pitää sisällään. Kesän 1993 jälkeen tiesi, että saa näytellä, laulaa, tanssia, monkiä, nauraa, itkeä, lavastaa, puvustaa ja olla yhtenä muiden joukossa.

MERJA Koivaara tykkää näytellä vahvoja ihmisiä. Vuosien haave on ollut esittää voimakasta ja kovaa Niska-vuoren Hetaa.

– Pappi toivoi, että Heta saisi sydämeensä nöyryyttä ja lupasi rukoilla sen puolesta. Heta oli todennut, että "rovasti rukkoilee vaa, mutta nöyryyttä siie ei tuu", toistaa Koivaara Hetan repliikkiä.

– Heta on hieman laimentunut. Ehkä en haikailekaan enää sen roolin perään, pohitti Koivaara.

Hän on saanut tehdä vahvoja rooleja, muun muassa **Unto Monosen** äidin Heleen ja **Maria Jotunin** matami Röhelinin. Mutta yksi on hänelle ylitse muuten.

Puhdistuksen Aliide Truun rooli on synnä Hetan haalenemiseen. Aliidessa Koivaara sai kokea naisen kipupisteet, ja miksi tuosta **Sofi Oksasen** kehitelemästä vironlaisesta roolihahmosta oli tullut sellainen kuin oli tullut.

– Se oli niin hurja ja syväluotaava rooli.

OHJAAJISTA hän kunnioittaa **Tapio Väntsiä**.

– Hän oli aina rauhallinen. Sanoi, että "nyt rauhassa juodaan kahvit, puhutaan ja jutellaan, mitä tänään tehdään ja miksi?" Hän huolehti, että näyttelijällä on turvallinen olo, jotta pystyy hyvin suoritukseen. Silti hän vaati, että töitä täytyy tehdä.

Kun on tunteet-näytelmässä esitettiin episodeja naisen elämästä. Koivaara oli pyykkärinainen, jonka

mies pahoinpiteli tätä. Näytelmässä hän kertoi muuta kuin mies oli. Puoliso ei ollut oikeastaan hyvä.

Koivaaran kasvoilta piti näkyä tunne väkivaltaista, vaikka sanat kertoivat toista.

– Silloin revittiin sielua irti. Samaan aikaan menin lukemaan tyhmyyksissäni *Huohuvaa taloa*.

Ennen kenraaliharjoitusta Merjan unessa, kunnan painajaisessa miehensä hakkasi häntä.

– Se oli kauheaa. Rooli meni tunteisiin.

– Mutta onhan se mukava tehdä iloista ja hauskaa teatteria.

VIIME viikonloppuna Merja Koivaara juhlisti Havuharjulla 30-vuotistaivaltaan lavalla ja kulisissa. Hän sai myös Harrastajateatteriliiton kultaisen ansiomerkin.

Framille pääsi hänen roolejaan ja esityksiään eri vuosilta. Hän tapasi entisiä näyttelijäkavereita, ohjaajia, hänelle tärkeitä ihmisiä.

– Se porukka ja yhdessä tekeminen hitsaa meidät yhteen. Se on liima, joka vetää kevästä toiseen harjoitteluun ja kesästä toiseen esittämään näytelmiä.

– Mukana on kaikenikäisiä ja kaikenlaisia ihmisiä. Ei ole ikäjakoa.

Teatteria tehdessä hän vielä jännittää, mutteivat jalat enää lyö loukkuva eikä kroppa tärise.

– Jännitys on nyt vatsassa. Se tuo energisyyden esitykseen.

KOIVAARAN näyttelemisen ei ole jäänyt Tupakanäyttämöön ja Salon Teatteriin. Hän on ollut monissa ja erilaisissa produktioissa, esimerkiksi runomatiineissa, Hangossa esiintynyt ravintolayleisölle illan aikana monia eri rooleja tai ollut mukana elokuvissa avustajana. Etsinyt niihin esineitä ja asuja. Joitakin vuosia sitten hän inostui jouluseimen rakentamisesta ja kokosi sen oheen näytelmää ja laulua.

– Voisin vähän ryhtyä jo heivaamaan.

Hän on ajatellut, että voisi jatkossa mennä palvelutaloihin vaikka lukemaan vanhuksille runoja.

– Näen, että he kaipaavat seuraa, sanoja, musiikkia ja liikuntaa. On mukava saada heidät mukaan. Se ei vie minulta aikaa eikä vaivaa. Voin antaa iloa, jumppauttaa heitä. Näyttää, että elämästä voi vielä nauttia, vaikka on rajoitteita.

Merja Koivaara on miettinyt, miksi hän näyttelee.

– Miksi tätä teen? Mulla on annettu tämä lahja. Miksi en jakaisi sitä, jota haluan antaa. Voin tehdä sillä hyvää toisille.